

NIEUW BEERTA – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

Het verhaal van Nieuw Beerta begint pas omstreeks 1657. In dat jaar is op de Schanskerdijk na inpoldering van het gebied “de Uiterdijken” het dorp ontstaan. Op een langgerekte wierde staat een solide kerkje, dat een schamele gemeente van dertig gelovigen bedient, schrijft Frank Westerman in *De graanrepubliek*. Het eerste kerkje dat werd gesticht in Nieuw Beerta was echter niet al te solide, na tien jaar was het evenals de pastorie ernstig verzakt. Ook anderszins werd het kleine dorp door rampen getroffen, in 1665/1666 verloor het dorp tweederde van zijn bevolking aan de toen heersende pest. Deze ramp kwam de bevolking te boven net als de grote overstroming, veroorzaakt door een doorbraak van de Dollard in november 1886. Tot op heden is het dorp echter klein gebleven.

Het was pas aan het einde van de 17^e eeuw dat er in Nieuw Beerta een nieuwe kerk gebouwd kon worden. In september 1696 werd deze ingewijd. Een eeuw later was er ook een toren verzezen en de kerkgang nam zelfs zodanig toe dat extra zitplaatsen moesten worden gemaakt in deze nieuwe kerk. In 1831 bleek ook deze kerk sterk verzakt te zijn net als - ook nu weer – de pastorie. De kerkvoogdij beschikte echter niet over de financiën om weer een nieuwe kerk te kunnen bouwen. De nieuwe kerk moest bijna f 15.000,- kosten en daarvoor moest geld worden geleend. Architect Van der Voort was de ontwerper van de nieuwe kerk, die in 1856 gereed kwam. Vrijwel steeds was er – ondanks de landerijen, in verhuur bij de kerk – geldgebrek om de kerk te onderhouden. Ook bleek dat de klok en het uurwerk in de toren voortdurend onderhoud nodig hadden en uiteindelijk moesten worden vervangen. Kerkvoogden wensten op een bepaald moment dat zij een toren hadden als in Beerta waar de burgerlijke gemeente het gebouw in onderhoud had. Van een gift, in 1917 geschonken door een echtpaar in Nieuw Beerta kon uiteindelijk een deel van de restauratiekosten van de kerk worden betaald.

De kerk ligt nu aan de rand van het kerkhof, direct grenzend aan wijde akkerlanden. Het gebouw is een zaalkerk van vijf traveeën diep met een driezijdige sluiting. De voorgevel telt drie vensterassen, waarvan de middelste iets uitspringt. De ingang zit onder een eenvoudige classicistische omlijsting met daarboven een gedenksteen. Aan weerszijden van de ingang bevinden zich grote rondboogvensters met ijzeren traceringen. Het middenrisaliet zet zich boven de geprofileerde daklijst voort als toren, die begeleid wordt door inspringende geveldelen, een oplossing die vaker aangetroffen wordt bij het classicisme. De toren wordt bekroond met een door zuilen gedragen octogonaal koepeltje. De lange wanden worden geleed door lisenen. De eerste travee aan de zuidzijde heeft naast een groot spaarveld een rond venstertje, dat de ruimte onder de orgelgalerij verlicht. Opvallend is dat de laatste travee evenals een zijde van de sluiting gepleisterd is.

Als we naar binnen gaan zien we dat de wanden van het schip worden geleed door eenvoudig geprofileerde lisenen, die een kroonlijst dragen; daarboven zit een gedrukt tongewelf, uitgevoerd in stuc. De eenvoudige preekstoel uit de 17e eeuw bevindt zich in de sluiting. Naast de preekstoel is een marmeren gedenksteen aangebracht voor ds. B.J. Ader, die hier sinds 1938 predikant was, maar wegens zijn verzetswerk tijdens de Tweede Wereldoorlog in 1944 in Veenendaal is doodgeschoten.

Het orgel werd in 1857 gebouwd op een ruime galerij, die gedragen wordt door twee gietijzeren kolommen. Het instrument werd vervaardigd door Willem Hardorff uit Leeuwarden. Het is opvallend dat de pedaaltoeren geen opzetstukken hebben. Wel is er snijwerk aan de zijkanten. Het bevindt zich nog geheel in oorspronkelijke staat. De balgen zijn in de toren opgesteld. In 1951 werd het gerestaureerd door H. Vegter, die daarbij de eerste windmotor plaatste.